

Warszawa, dnia 16 października 2008 r.

RPO - 598804-VII-715/08/ZK/KMP

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2008 -10- 16
ZAL.	NR 1179364

Informacja

o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie.

1. Wprowadzenie.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 23 września 2008 r. pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich zbadali stopień poszanowania praw osób umieszczanych w pomieszczeniach dla zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Łukowie (zwanymi dalej: PdOZ lub Izba). Wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji dokonali oceny pod kątem ochrony zatrzymanych przed torturami oraz okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem.

Badanie w tym zakresie przeprowadzili następujący pracownicy Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (prawnicy):

- mgr Ewa Dawidziuk – p. o. Zastępcy Dyrektora Zespołu,
- mgr Zbigniew Kuźma - główny specjalista,
- mgr Grzegorz Dorosławski - radca,
- mgr Marcin Kusy - radca.

Dokonane czynności polegały na:

Dokonane czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji przedstawionych przez nadkom. mgr. Andrzeja Panasza - Zastępcę Komendanta Powiatowego Policji w Łukowie oraz podkom. Janusza Niedziółkę - Naczelnika Sekcji Prewencji,
- wizytacji wszystkich pomieszczeń PdOZ,
- zapoznaniu się z następującą dokumentacją Izby: książką wydarzeń w PdOZ, książką wizyt lekarskich, regulaminem pobytu w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, skorowidzem osób zatrzymanych w PdOZ, świadectwem wzorcowania alkomatu, kwitami depozytowymi, protokołami zatrzymania.
- przeprowadzeniu rozmów na osobności z czterema osobami zatrzymanymi, przebywającymi w czasie wizytacji w PdOZ.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano protokół kontroli sanitarnej przeprowadzonej w dniu 06 maja 2008 r. oraz sprawozdanie z wizytacji okresowej sędziego penitencjarnego przeprowadzonej w PdOZ w dniu 26 sierpnia 2008 r.

Dokonane ustalenia pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wstępnie przedstawili Zastępcy Komendanta Powiatowego Policji w Łukowie oraz Naczelnikowi Sekcji Prewencji oraz wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

2. Ogólna charakterystyka Izby Zatrzymań.

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych w Komendzie Powiatowej Policji w Łukowie znajdują się na parterze budynku, obok pokoju, w którym pełni służbę dyżurny Komendy. Wejście do tych pomieszczeń jest zabezpieczone podwójną kratą. W dniu wizytacji w PdOZ dyżur pełnił tylko jeden policjant (mężczyzna). W przypadku umieszczenia w nich kobiety, każde jej przeszukanie przeprowadza - funkcjonariuszka Policji.

Izba Zatrzymań w Łukowie jest przeznaczona dla zatrzymanych kobiet i mężczyzn: w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, w związku z realizacją zatrzymań o charakterze administracyjnym oraz dla kobiet i mężczyzn doprowadzonych do wytrzeźwienia. Opłata za pobyt osoby doprowadzonej do

wytrzeźwienia wynosi 150 zł. Kwota taka została przyjęta we wszystkich jednostkach podległych Komendzie Wojewódzkiej Policji w Lublinie. W PdOZ wydzielono siedem dwuosobowych pokoi, przy czym jeden z nich przeznaczono na tzw. izolatkę. Wyznaczono również pokój, w którym umieszcza się wyłącznie osoby doprowadzone do wytrzeźwienia.

Pokoje dla zatrzymanych wyposażone zostały w drewniane, pojedyncze prycze do spania oraz w drewniane stoły i taborety. Te ostatnie nie posiadają ostrych krawędzi i są na trwałe przymocowane do podłoża. W każdym z pokoi stwierdzono sprawną sygnalizację, służącą osobom zatrzymanym do przywoływania funkcjonariusza pełniącego służbę w PdOZ. W pokojach zamontowano w suficie po dwa punkty świetlne, odpowiednio zabezpieczone, w tym jeden zainstalowano bezpośrednio nad stołem, co należy uznać za dobre rozwiązanie. Zapewnia to bowiem właściwe oświetlenie, odpowiednie do czytania i pisania. Pokoje posiadają podłogę trwałą i zmywalną. Ściany oraz wyposażenie poszczególnych pokoi pomalowano jasną farbą olejną, do wysokości około 2 metrów. Powyżej, ściany i sufity zostały pomalowane białą farbą emulsyjną. W pomieszczeniach tych działa sprawna wentylacja grawitacyjna.

Okna PdOZ wychodzą na podwórko gospodarcze, dlatego hałas z ulicy nie dociera do pomieszczeń. Istnieje możliwość ich otwierania, ale może to zrobić wyłącznie personel Izby. Ponadto część szyb w oknach jest matowa, część zaś wykonana ze zwykłego szkła. Okna są uchylne, odpowiednio zabezpieczone przed możliwością dokonania przez nie ucieczki. Nie mniej jednak, w niektórych pokojach dostęp do okien był zabezpieczony od wewnątrz, zarówno siatką jak i kratą okienną, podczas gdy ta ostatnia powinna się znajdować od strony zewnętrznej okna. Pokoje posiadają drzwi o solidnej konstrukcji, z dwiema zasuwami i atestowanym zamkiem oraz łańcuchem zabezpieczającym. Powierzchnia pokoju przypadająca na jedną osobę zatrzymaną, zapewnia normę, o których mowa w przepisie § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 marca 2003 r. w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczone dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w

celu wytrzeźwienia, oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz. U. z 2003 r. Nr 61, poz. 547 z późn. zm.), zwanego dalej: Rozporządzeniem.

Węzeł sanitarny wyłożony jest na ścianach jasną glazurą, a na podłodze terakotą. Zainstalowano w nim jeden natrysk oraz dwie umywalki z ciepłą i zimną wodą (woda podgrzewana jest za pomocą termy elektrycznej). W pomieszczeniu tym usytuowano również dwie muszle klozetowe. Umieszczono je w kabinach oddzielonych między sobą przegrodami o wysokości około 1 m. W wejściu zainstalowano drzwi o górnej krawędzi 1 m i dolnej 30 cm nad podłogą. Podczas wizytacji tego pomieszczenia, zauważono ręcznik, który wisiał przed wejściem do kabiny prysznicowej. Jak wynika z informacji uzyskanej od funkcjonariusza pełniącego dyżur w PdOZ, ręczniki i mydło wydawane są osobom zatrzymanym wówczas, gdy zgłoszą one potrzebę umycia się.

Grzejniki centralnego ogrzewania umieszczono pod oknami, a dostęp do nich zabezpieczono drucianą siatką.

Izba posiada jeden pokój, w którym podgrzewa się i porcuje posiłki oraz zmywa naczynia i sprzęt, podczas gdy zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 pkt. 4 i 5 Rozporządzenia powinny być to dwa niezależne pomieszczenia. Usprawiedliwieniem takiej sytuacji może być jedynie to, że posiłki osobom zatrzymanym, w opakowaniach jednorazowego użytku, dostarczane są przez 7 dni w tygodniu gotowe do bezpośredniego spożycia z restauracji w Łukowie. W związku z powyższym pokój ten służy jedynie do przygotowywania i podgrzewania herbaty. Wyposażono go w zlewozmywak, lodówkę, kuchenkę mikrofalową oraz dwa stoły.

W PdOZ zatrudnionych jest 5 funkcjonariuszy Policji w systemie zmianowym (4 na stanowisku zastępcy dyżurnego i jeden na stanowisku pomocnika dyżurnego).

W czasie wizytacji, Naczelnik Sekcji Prewencji dostarczył cztery książeczki zdrowia wydane dla celów sanitarno - epidemiologicznych funkcjonariuszom Policji, którzy mają kontakt z żywnością dla osób zatrzymanych. Badania były aktualne. Nie przedstawiono piątej książeczki, ponieważ funkcjonariusz, którego ona dotyczy, jest w trakcie aktualizowania badań lekarskich.

Izba posiada dość skromnie wyposażony pokój lekarski, z wysłużonym już sprzętem. W szafce na leki znajdowały się: urządzenie do udzielania pierwszej pomocy

środki sanitarne i opatrunkowe, leki przeciwbólowe (w tym jeden przeterminowany - Panthenol w aerozolu, termin przydatności maj 2008 r.). Zatrzymani w PdOZ korzystają głównie z pomocy lekarzy Zespołu Ratownictwa Medycznego w Łukowie. Z uzyskanych informacji wynika, że większość zatrzymanych poddawana jest badaniom lekarskim jeszcze przed umieszczeniem ich w Izbie.

Pościel i bielizna przechowywane są w wyodrębnionym na ten cel pomieszczeniu. W oddzielnym koszu zbierana jest brudna bielizna.

Izba dyżurna wyposażona jest w otwieraną, drewnianą barierkę oraz biurko i krzesło. Posiada bezpośrednie połączenie telefoniczne z dyżurnym. Umieszczono w niej również metalową szafę, w której przechowuje się depozyt osadzonych. Większe rzeczy, typu kurtki, umieszcza się na wieszaku, umiejscowionym w przedsiionku pomieszczeń do przechowywania pościeli. W odrębnej, oznakowanej szafce przechowywane są rzeczy osób chorych zakaźnie.

Na ścianie Izby dyżurnej zawieszono Regulamin pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w Komendzie Powiatowej Policji w Łukowie. Zamieszczono w nim najważniejsze uregulowania dotyczące pobytu tych osób w PdOZ (prawa i obowiązki osób zatrzymanych).

Korytarze PdOZ, jak również pokoje przeznaczone dla osób zatrzymanych nie są monitorowane.

Przy trzech drzwiach pokoi dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia nie zamontowano przycisków instalacji alarmowej.

3. Informacje uzyskane od osób zatrzymanych.

Podczas przeprowadzonej wizytacji, w PdOZ przebywało 5 osób: cztery zatrzymane w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, a jedna doprowadzona w celu wytrzeźwienia. Rozmowy według opracowanego kwestionariusza przeprowadzono z czterema z nich. Jeden zatrzymany został bowiem wydany w trakcie prowadzonych rozmów do czynności procesowych.

Osoby zatrzymane nie miały zastrzeżeń, co do legalności zatrzymania. Nie wnosiły również uwag do sposobu w jaki dokonano zatrzymania oraz traktowania przez funkcjonariuszy podczas pobytu w Izbie Zatrzymań. Natomiast tylko jeden z rozmówców potwierdził fakt otrzymania kopii protokołu zatrzymania oraz pouczenia o prawie wniesienia do sądu, w terminie 7 dni, zażalenia na zatrzymanie.

Dwóch zatrzymanych skorzystało z możliwości zawiadomienia przez Policję osoby najbliższej, zakładu pracy lub szkoły.

Osoby zatrzymane nie potwierdziły natomiast, że zostały zapoznane z Regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Tekst Regulaminu, z podpisem osoby zatrzymanej potwierdzającym zapoznania się z nim, był jednak dołączony do protokołów zatrzymania wszystkich zatrzymanych.

Jedna z osób zatrzymanych zgłosiła pracownikowi Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, że w pokoju w którym przebywała, w nocy było bardzo zimno. Otrzymała do okrycia się tylko jeden koc.

Nie zgłaszano uwag co do: stanu pomieszczeń, zainstalowanego oświetlenia oraz żywienia. Tylko jeden zatrzymany skorzystał z możliwości umycia rąk. Nie otrzymał jednak ręcznika do ich wytarcia.

Żaden z zatrzymanych nie skorzystał z możliwości złożenia próśb albo skarg.

W pokojach dla osób zatrzymanych obowiązywał zakaz palenia papierosów. Nie było również wyznaczonego miejsca do palenia. Z informacji otrzymanej od Zastępcy Komendanta Powiatowej Policji w Łukowie wynika, że osoby zatrzymane mogą palić w korytarzu PdOZ lub w pomieszczeniu sanitarnym.

Pozytywnie należy ocenić fakt dostarczania prasy osobom zatrzymanym, która w czasie przeprowadzanych rozmów, znajdowała się w pokojach dla zatrzymanych.

4. Dokumentacja prowadzona w Izbie

W czasie wizytacji PdOZ wybiórczo poddano kontroli dokumentację prowadzoną w Izbie. Nie stwierdzono w tym zakresie żadnych uchybień, za wyjątkiem zapisów w

książce wizyt lekarskich (prowadzonej od 1994 roku). W wielu przypadkach lekarz dokonywał wpisu, że przyjął pacjenta, ale nie odnotowywał jego danych osobowych, ani godziny badania. Pozostała dokumentacja jest prowadzona starannie, czytelnie i prawidłowo. Widać dużą dokładność funkcjonariuszy w tym zakresie. Dodatkowo prowadzony jest w Izbie rejestr wewnętrzny – skorowidz osób zatrzymanych.

Odrębnego omówienia wymagają uregulowania zawarte w Regulaminie pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia w Komendzie Powiatowej Policji w Łukowie. Należy stwierdzić, że zawiera on tylko podstawowe prawa i obowiązki osoby zatrzymanej. Nie uwzględniono w nim jednak informacji ogólnych, które zostały zawarte w Załączniku do Rozporządzenia. Wyposażenie Izby w pełny tekst Regulaminu jest tym bardziej istotne, że zarówno osoby umieszczone w PdOZ jak i funkcjonariusze Policji, są zobowiązani do jego przestrzegania.

W protokołach z kontroli sanitarnej PdOZ oraz kontroli przeprowadzonej przez sędziego penitencjarnego, nie zawarto wniosków, które mogłyby świadczyć o naruszeniu praw osób zatrzymanych.

Świadectwo wzorcowania alkomatu było w dniu wizytacji aktualne. Ostatnie badanie przeprowadzono w dniu 20 czerwca 2008 r. Termin kolejnego wzorcowania wyznaczono na dzień 20 grudnia 2008 r.

5. Traktowanie osób umieszczonych w Izbie.

Z zestawienia liczbowego osób umieszczonych w PdOZ w Łukowie wynika, że w okresie od 01.01.2008 r. do 31.08.2008 r. na terenie Izby przebywało 664 osoby zatrzymane, w tym: 293 w związku z podejrzeniem o popełnienie przestępstwa, 34 za popełnione wykroczenia, 99 na polecenie sądu lub prokuratora oraz 238 osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

W następstwie przeprowadzonej analizy protokołów zatrzymań, nie ujawniono wypadków przetrzymywania osób zatrzymanych dłużej niż przewiduje to przepis art. 248 Kodeksu postępowania karnego.

Z uzyskanych informacji od Naczelnika Sekcji Prewencji wynika, że w ostatnich latach nie stosowano na terenie PdOZ środków przymusu bezpośredniego. Nie odnotowano również wypadków nadzwyczajnych.

6. Wnioski i zalecenia.

Ustalenia poczynione przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Łukowie wykazują, że podstawowe zadanie, jakie prawo stawia przed tego typu placówką, tj. izolowanie osób zatrzymanych, realizowane jest prawidłowo. W trakcie wizytacji nie stwierdzono przypadków zatrzymania na okres dłuższy niż przewidują to obowiązujące przepisy, ani skarg na niewłaściwe traktowanie zatrzymanych podczas pobytu w Izbie.

Z punktu widzenia działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji należy stwierdzić, iż żadne okoliczności nie wskazują, aby w Izbie Zatrzymań w Łukowie dochodziło do tortur albo innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania.

Zastrzeżenia osób wizytujących budzą natomiast:

- połączenie w jednym pomieszczeniu pokoju do podgrzewania i porcjowania posiłków oraz zmywalni naczyń i sprzętu,
- niezamontowanie na ścianach korytarza (przy trzech pokojach) przycisków dzwonków alarmowych,
- sposobu zamontowania w niektórych celach krat okiennych (od strony wewnętrznej),
- niewłaściwego dokumentowania przeprowadzonych badań lekarskich osób zatrzymanych.

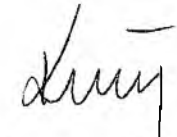
Wskazane jest również opracowanie nowego Regulaminu PdOZ, który w pełnym zakresie uwzględni zapisy zawarte w Załączniku do rozporządzenia MSWiA z dnia 21 marca 2003 r., a także przeanalizowanie uwag zgłoszonych przez osoby zatrzymane, dotyczących zwłaszcza ich wypowiedzi o braku pouczenia o prawie wniesienia do

sądu, w terminie 7 dni, zażalenia na zatrzymanie, niepoinformowaniu o prawach i obowiązkach w czasie pobytu w PdOZ.

p.o. ZASTĘPCY DYREKTORA
ZESPOŁU

mgr Ewa Dawidziuk

mgr Zbigniew Kuźma

Główny Specjalista

Grzegorz Dorostawski